

## Begravelsesplads

Ikke engang de døde har fred i Gaza. Efter næsten et år med uophørlige israelske bombardementer og drab er der ingen plads mere, hvor de overlevende kan begrave deres døde.

Med tusindvis officielt dræbte og atter tusinder forsvundet under ruinerne var Gazastriben allerede et halvt år inde i krigen blevet en åben begravelsesplads. De døde begravnes alle vegne, lød rapporterne i medierne. I haver, på gårdspladser, foran boligblokke, under træer, på sportspladser, markeder og offentlige parker og i hjem. Lig i tusindvis ligger begravet i massegrave over hele Gazastriben, fordi der ikke er plads på de oprindelige begravelsespladser.

Ofte er familierne til de døde decimeret til få medlemmer, så begravelsesprocedurerne ikke kan gennemføres, og generelt er det forbundet med store sikkerhedsproblemer at få ligene transporteret til begravelsespladser. Der ligger rådnende lig i gaderne, hvor hunde og katte har gnavet i dem. ”Folk er tvunget til at begrave deres døde, hvor de kan finde plads, indtil de en dag, når krigen ender, kan grave dem op og finde et varigt hvilested til dem”, siger civilforsvarsmyndigheder i Gaza til medierne.

”Lig i hjemmene og på offentlige områder og i gaderne er ikke kun en sundheds- og miljøtrussel, men har også psykologisk indflydelse på befolkningen”, siger de.

Der findes daglig nye massegrave, nogle med 200-300 lig, mange uidentificerede. Nogle af gravene er lavet af palæstinensere, andre af det israelske militær. Især omkring de store hospitalskomplekser som Al-Shifa i Gaza By og Nasser-hospitalet i Khan Younis er der afsløret massegrave med hundredvis af lig, når de israelske styrker har trukket sig tilbage, siger chefen for FN’s menneskeretsafdeling i Gaza, Volker Türk, til telegrambureauet *AP* (24. april 2024).

Nogle af disse store grave er lavet af hospitalerne selv, fordi de har været tvunget til hurtige begravelser af de mange døde på stedet efter israelske aktioner. Det er lig af patienter og personale og af de mange tusinder

palæstinensere, som har søgt beskyttelse på sygehusene, hvor de så er blevet dræbt af israelske bombardementer og under israelske soldaters angreb.

Andre af massegravene ved hospitalerne er lavet af de israelske styrker. De indeholder hundredvis af uidentificerede lig. De er begravet med bulldozere og viser i mange tilfælde tegn på henrettelser, siger palæstinensiske myndigheder.

Mange familier ved ikke, hvor deres kære er. Om de ligger under ruinerne eller er begravet i massegrave. Mange siger også, at de ikke har kunnet finde ligene af deres døde familiemedlemmer, hvor de oprindeligt har begravet dem i løbet af krigen, fordi de er blevet gravet op af israelerne og taget med og ikke er lagt tilbage igen i de oprindelige grave.

Israelske tropper har gravet palæstinensiske grave op over hele Gazastriben med den forklaring, at de søger efter rester af israelske gidsler. Gazas pressekontor hævder ifølge *Antiwar.com* (5. august 2024), at Israel har hentet 2.000 lig ud af Gaza.

Israelsk militær bekræfter ifølge *AP* (24. april 2024), at de har gravet lig op af palæstinensiske grave for at søge efter israelske gidsler taget af Hamas 7. oktober. De siger, at ligene er undersøgt på respektfuld måde og returneret til deres pladser i gravene.

Til *CNN* (24. april 2024) siger en talsmand for militæret, at de kun graver lig op, hvor efterretningskilder

mener, at der er mulig tilstedeværelse af gidsler. Militæret siger også, at de har fjernet dusinvis af lig fra Gaza til DNA-test i Israel, og at de har sendt resterne tilbage i containere.

*Antiwar.com* fortalte (5. august 2024), at 80 uidentificerede palæstinensiske lig den dag var blevet begravet i en massegrav i Khan Younis, efter at de var sendt ind i Gaza i en lastbil fra Israel.

”Israelerne gav os ingen oplysninger om navne, alder eller noget”, sagde direktøren for den palæstinensiske nødhjælpstjeneste (civilforsvar) Yamen Abu Suleiman.

Igen i slutningen af september sendte Israel en kølevogn med en ny ladning ”knogler og rådnende lig” af palæstinensere ind i Gazastriben uden informationer om ligenes identitet eller om, hvordan de var blevet dræbt. Gazas sundhedsmyndigheder krævede svar fra Israel og nægtede at begrave ligene, før de var blevet identificeret (*Middle East Eye*, 25. september 2024).

Myndighederne mener, at der ligger tusinder af palæstinensiske lig i massegrave rundt i Gazastriben begravet af det israelske militær. I april blev der fundet fire store massegrave med over 400 lig ved Nasser-hospitalet i Khan Younis. I netmediet *Mondoweiss*’ beskrivelse (25. april 2024) af sceneriet omkring opgravningen af de mange lig, som er efterladt af den israelske hær, ”graver bulldozere (...) mellem lag af sand og jord. Redningshold graver med simple skovle (...). Andre graver med deres hænder i eftersøgning af deres nærmeste. Stedet er overfyldt”.

”Blandt de sønderrevne lig, spredte lemmer og afhuggede hoveder befinder sig et stort antal mennesker, som søger efter familiemedlemmer eller bare ser på. Nogle kan ikke bære det og står langt derfra ude af stand til at fatte blodbadet”, hedder det videre i *Mondoweiss*.

Ifølge redningsholdet var de 400 lig blevet begravet med bulldozere, som havde ”parteret nogle af dem”. ”Ligrester var blandet sammen med affald”.

Hver dag kommer der nye familier til komplekset, når der meldes om flere fund af lig begravet inde i eller uden for hospitalskomplekset.

”Nogle familier bliver tilkaldt for at begrave deres børn, efter at familiemedlemmer har genkendt dem, og de medbringer blomster til flytningen af deres lig til andre grave”.

Ligene lægges frem på række i håbet om, at nogle vil genkende dem. ”Efter at de er identificeret, anbringes de i nye plastiksække, dækket med et hvidt klæde og begravnes igen”, hedder det i *Mondoweiss*’ reportage.

En far, som fandt sin søn i massegraven i Khan Younis, sagde, at ”han aldrig havde forestillet sig, at han skulle søge efter sin søn i en grav fyldt med ligdele”.

”Jeg samlede min søn op med mine egne to hænder og bragte ham til hans endelige hvilested”, fortalte han *Mondoweiss*. ”Jeg følte det som at trække mit hjerte op af jorden”.

Lederen af civilforsvaret i Khan Younis, Yamen Abu Suleiman, siger til *Mondoweiss*, at et stort antal af

ligene i graven ”viste tegn på tortur og henrettelser”, og at israelerne prøver at ”skjule dem i massegrave efter at have samlet dem i sække og stablet dem oven på hinanden. Mange af ligene var skilt i enkeltdele, nogle endda delt i to, og de viste spor af kampvognsbælter og mærker efter bulldozere”.

Organisationen *Euro-Med Human Rights Monitor*'s medarbejdere på stedet siger (25. april 2024), at den har dokumenteret 140 umarkerede grave og massegrave i Gazastriben med tusindvis af ofre siden 7. oktober. Disse fund omfatter dokumenterede tilfælde med mennesker, som var blevet henrettet af israelsk militær, før de blev begravet, skriver *Euro-Med*.

Ifølge *CNN* (20. januar 2024) havde den israelske hær allerede på det tidspunkt ødelagt mindst 16 begravelsespladser i Gazastriben. Gravsten er ødelagt, jorden er pløjet op, og i nogle tilfælde er ligene også gravet op. Samlet afslører det en systematisk praksis, hvor israelske tropper rykker frem i Gazastriben, skriver *CNN*.

Hæren forklarer ødelæggelserne med, at nogle gange har de ikke andet valg end at angribe gravpladser, som Hamas bruger til militære formål.

”At redde gidsler og finde og returnere deres lig er en af vore nøglemissioner i Gaza, hvilket er grunden til, at lig er fjernet fra nogle gravsteder”, forklarer hæren.

*CNN* har foretaget analyser af satellitbilleder, som

viser, at den israelske hær nogle steder har oprettet forsvarsstillinger på muslimske gravpladser. Bulldozere har omdannet masser af gravpladser til militærposter og har jævnet store områder til forsvarsstillinger.

Andre satellitbilleder viser ødelagte gravsten og dybe spor af pansrede køretøjer og kampvogne parkeret, hvor der tidligere var grave. Lokale beboere fortæller *CNN*, at de ikke kan finde gravene med deres afdøde, fordi israelerne har bulldozed dem.

”Det har stor symbolsk betydning, at ikke engang de døde kan hvile i fred”, siger Janina Dill, der er direktør ved Oxford Universitets institut for etik, jura og væbnet konflikt, til *CNN* (20. januar 2024).

”International humanitær ret beskytter menneskers værdighed ind i døden, om de er med i krig eller ej, og den beskyttelse stopper ikke, når de dør”, siger Janina Dill.

Men i mindst to tilfælde synes det ifølge *CNN* klart, at den israelske hær har sørget for at respektere de døde. Det er gravpladser, hvor der ikke er begravet palæstinensere. Den største er i Gaza By med 3.000 britiske og australske soldatergrave, den anden med 700 britiske grave i Deir al-Balah. Det er krigskirkegårde med faldne soldater fra Første og Anden Verdenskrig. De er de eneste krigsgravpladser i Gazastriben, som israelsk militær ikke har ødelagt i den nuværende krig i Gaza.

Den israelske hærs manglende respekt for muslimsk

gravfred sættes i relief af beretningen om, hvordan de jødiske bosættere ved tilbagetrækningen fra Gazastriben i 2005 sørgede for at få deres døde familiemedlemmer gravet op og transporteret med tilbage til genbegravelse i Israel. I en artikel i *The Telegraph* fra 13. marts 2005 beskriver journalisten Toby Harnden, hvordan jøderne fra den israelske bosættelse Gush Katif fik ligene af 46 døde israelere gravet op og bragt med tilbage til Israel, da bosætterne trak sig tilbage fra Gazastriben (*Telegraph*-artiklen citeret i *CounterPunch*, 9. februar 2024).